

De rol van de vakbond bij de OR-verkiezingen

Vakbonden kunnen kandidaten aandragen voor de verkiezingen van de ondernemingsraad (OR). Om dit recht te kunnen uitoefenen, moeten de vakbonden wel aan een aantal voorwaarden voldoen. Naast de kandidatenlijst van de vakbond mogen werknemers ook een vrije lijst indienen. Op die vrije lijst mogen ook vakbondsleden staan.

Van oudsher heeft de vakbond een vinger in de pap als het gaat om de verkiezingen van de ondernemingsraad. Maar, het aantal vakbondsleden daalt ieder jaar. Hiermee neemt ook de invloed van de vakbonden af. Om kandidaten te mogen stellen voor de OR-verkiezingen moet de vakbond daarom aan verschillende eisen voldoen.

Op welke voorwaarden mag een vakbond een kandidatenlijst indienen?

Allereerst moet de vakbond aan de verschillende organisatorische voorwaarden voldoen. Deze eisen zijn dat het;

- een vereniging van werknemers is, die
- minimaal 2 jaar in het bezit is van volledige rechtsbevoegdheid, en
- volgens de statuten als doel heeft de belangen van werknemers te behartigen, en
- als vakbond werkzaam is in de onderneming of de bedrijfstak.

Naast deze organisatorische voorwaarden moet de vakbond onder haar leden werknemers van de onderneming hebben, die kiesgerechtigd zijn. In het kader hierna leest u wanneer een medewerker van uw organisatie volgens de Wet op de ondernemingsraden (WOR) als werknemer kwalificeert en wie kiesgerechtigd is.

Wat is een werknemer in het kader van de WOR?

Onder werknemers worden verstaan degenen die op basis van een arbeidsovereenkomst voor de werkgever werken. Een werknemer kan tegelijkertijd voor meer ondernemingen van de werkgever werken. Hij telt dan alleen mee als werknemer voor de onderneming die zijn werkzaamheden leidt. Ook uitzendkrachten zijn werknemer in het kader van de Wet op de Ondernemingsraden (WOR), als zij minstens 24 maanden voor de organisatie aan het werk zijn, op basis van een uitzendovereenkomst.

Wie is kiesgerechtigd in het kader van de WOR?

In de Wet op de ondernemingsraden staat dat iedere persoon die tenminste 6 maanden in een organisatie werkzaam is, kiesgerechtigd is. Maar als het goed is voor de toepassing van de Wet op de Ondernemingsraden (WOR), mag de ondernemingsraad de groep kiesgerechtigden uitbreiden in het OR-reglement. Het recht om te stemmen is het 'actieve kiesrecht'.

Als laatste voorwaarde: vakbonden mogen geen kandidatenlijst indienen, voordat ze overleg hebben gehad met hun leden over de samenstelling van de lijst.

Welke kandidaten mogen de vakbonden op de lijst zetten?

De vakbond mag alleen leden van de vakbond op de lijst zetten, als zij werkzaam zijn in de organisatie waar de OR-verkiezingen worden gehouden. Daarnaast moet het vakbondslid passief kiesrecht hebben om zich kandidaat te mogen stellen. Passief kiesrecht betekent dat een werknemer verkiesbaar is. Om verkiesbaar te zijn moet een werknemer minstens 1 jaar bij de onderneming werken. De ondernemer en de ondernemingsraad kunnen samen een afspraak maken om de groep medewerkers met passief kiesrecht uit te breiden of te beperken. Hierbij kunnen ze de termijn van 1 jaar verkorten of verlengen. Dit moet dan in het OR-reglement vastgelegd zijn.

Hoe weet u welke vakbonden kandidaten mogen stellen?

In Nederland staan, op het moment van het publiceren van dit artikel, ruim 70 vakbonden geregistreerd. Het is niet voor iedere organisatie duidelijk welke vakbond(en) werknemers als lid hebben. Hoe komt u dat te weten?

Als in uw bedrijf een cao van kracht is, dan staat daarin welke vakbonden betrokken zijn. U kunt dan bij die vakbonden navragen of zij nog steeds leden onder de werknemers hebben. Is geen cao van toepassing, dan kunt u de werkgeversvereniging in uw branche vragen welke vakbonden in uw branche actief zijn. U kunt dan gericht aan die vakbonden vragen of zij leden hebben bij uw organisatie.

De rol van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

Volgens de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) is het lidmaatschap van een vakbond een persoonsgegeven. U mag daarom niet aan uw werknemers vragen of zij lid zijn van een vakbond, en zo ja welke. Mocht u van bepaalde werknemers weten dat zij lid zijn en van welke vakbond, dan mag u aan die vakbond alleen laten weten dat dat er een vakbondslid in uw organisatie werkt. Maar, u mag niet de persoonsgegevens van die medewerker aan de vakbond laten weten. De vakbonden kunnen natuurlijk wel in hun eigen ledenbestand opzoeken welke leden zij hebben, die werkzaam zijn in uw organisatie.

Op de vakbondskandidatenlijst

Als de vakbond recht heeft op het indienen van een kandidatenlijst zal die aan de leden vragen of zij zich verkiesbaar willen stellen voor de ondernemingsraad. In de praktijk zien we dat kaderleden van de vakbond (dat zijn leden die zich op vrijwillige basis inzetten voor de vakbond) zich vaker verkiesbaar stellen dan 'gewone' leden.

De vakbond mag de volgorde van de kandidaten op de lijst bepalen. Zij mag die volgorde ook overlaten aan de kandidaten zelf.

Als de vakbond geen leden heeft in de organisatie, geen leden met passief kiesrecht of geen leden werkzaam in de organisatie die zich verkiesbaar willen stellen, dan kan en mag de vakbond geen kandidatenlijst indienen.

Op de vrije lijst

Naast vakbondsleden mag iedere werknemer die bij de organisatie werkt en passief kiesrecht heeft zich verkiesbaar stellen voor de ondernemingsraad. Die kandidaten komen op de zogeheten vrije lijst. Ook vakbondsleden mogen op de vrije lijst staan. Een vakbondslid kan redenen hebben om niet op de kandidatenlijst van de vakbond te willen. Bijvoorbeeld omdat hij hoger op de lijst van verkiesbare personen wil staan. Zeker bij grote bedrijven waar niet iedereen elkaar goed kent, stemmen veel mensen op de lijsttrekker. De positie op de lijst is dus van invloed op de kans om verkozen te worden.

Heeft de vakbond verder nog een rol bij de OR-verkiezingen?

Als de kandidatenlijst klaar is, stuurt de vakbond die naar de verkiezingscommissie. Vanaf dat moment eindigt de formele rol van de vakbond. De vakbonden kunnen hun leden wel helpen door ze hulp te bieden bij het promoten van hun verkiesbaarheid.

Hoewel de bemoeienis van de vakbond bij de verkiezingen hier eindigt, speelt de vakbond nog wel een rol na de verkiezingen. OR-leden die ook vakbondslid zijn, krijgen ondersteuning bij het uitoefenen van hun taak van de vakbond. Aangezien de rol van de vakbond een andere is, dan die van de ondernemingsraad zit hier een spanningsveld waar u oog voor moet houden. De vakbond behartigt immers in principe alleen de belangen van haar leden, terwijl de ondernemingsraad het medezeggenschapsorgaan van álle werknemers is.

Dit is een artikel van de redactie van OR Rendement

OR Rendement is dé informatiebron voor leden van de ondernemingsraad (OR) of de personeelsvertegenwoordiging (PVT), ambtelijk secretarissen, vakbondsbestuurders en externe adviseurs. Wat zijn de voor de medezeggenschap relevante wijzigingen in wet- en regelgeving, en hoe kunt u dit op beleidsmatig en strategisch niveau uitwerken? Daarnaast moet u op de hoogte zijn van de klassieke OR-thema's, zoals de OR-verkiezingen, het OR-jaarverslag, het instemmingsrecht en communicatie met de achterban.

De onafhankelijke en ervaren redactie van OR Rendement zit bovenop het nieuws en vertelt u als eerste wat de ontwikkelingen zijn. Altijd in heldere taal en met een praktische insteek, zodat u de informatie direct kunt vertalen naar uw eigen werksituatie. OR Rendement is daarnaast multimediaal. De voor uw vakgebied relevante informatie verschijnt:

- ✓ dagelijks op het digitale platform Rendement Online, waar u onder meer het laatste nieuws, checklists, rekentools, maatwerkbrieven en verdiepingsartikelen tot uw beschikking heeft;
- ✓ wekelijks gebundeld in een e-mailnieuwsbrief;
- ✓ maandelijks in het vakblad OR Rendement, boordevol nieuws en achtergrondartikelen, digitaal en op de mat;
- ✓ tweemaandelijks in een handzaam themadossier: een pocketboekje dat iedere editie een complex onderwerp uitdiept.

Rendement is een succesvolle uitgeverij van met name praktische vakbladen en digitale ondersteuning.

Het assortiment bestaat uit een crossmediaal portfolio: van printuitgaven zoals magazines en themadossiers tot online ondersteuning in de vorm van digitale naslagwerken, e-nieuwsbrieven, een vragenservice en tools.

www.rendementuitgeverij.nl